

Heidi Matikainen

Vinkkejä Japaniin matkaavalle opiskelijalle

Opinnäytetyö

Syksy 2014

Elintarvike ja maatalous

Metsätalouden koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Elintarvike ja maatalous

Koulutusohjelma: Metsätalouden koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Metsätaloustuotanto

Tekijä: Heidi Matikainen

Työn nimi: Vinkkejä Japaniin matkaavalle opiskelijalle

Ohjaaja: Hannu Lassila ja Pirkko Kivinen

Vuosi: 2014 Sivumäärä: 46 Liitteiden lukumäärä: 0

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on antaa neuvoja sekä ohjeita tulevaa vaihto-opiskelua varten, sekä koota vinkkejä Japaniin matkaavalle opiskelijalle. Tarkoitukseni on kertoa miten matkaaja voi päästä helpommalla, eikä niinkään neuvoa mitä matkaajan tulisi tehdä tai jättää tekemättä. Lisäksi tarkoitukseni on lisätä mielenkiintoa Japania kohtaan. Opinnäytetyöraportissa kerrotaan ensin, miten yhteistyö Chiban yliopiston sekä Seinäjoen ammattikorkeakoulun välillä on syntynyt sekä opinnäytetyöni tavoitteet. Tämän jälkeen esittelen matkavalmisteluihin liittyviä asioita, kuten esimerkiksi kielitodistuksen, rokotteiden, vakuutusten ja viisumin hankintaa.

Opinnäytetyöni pohjana on oma kokemukseni Japanista, jossa olen vierailut useamman kerran. Viimeisin kokemukseni on vuoden mittainen vaihto-oppilaskausi Chiban yliopistossa. Erilaisia oppaita ja teoksia matkustamisesta eri maihin sekä oppaita Japanista on useita, ja niistä tiedonhaluisimmat löytävät tarvitsemansa tiedot. Tässä opinnäytetyössä tulen kirjoittamaan pääasiassa niistä osa-alueista, jotka minulle tuottivat eniten tuskaa ennen vaihtoa, vaihdon aikana sekä vaihtoni jälkeen. Siksi opinnäytetyössäni keskityinkin vain kolmeen pääteemaan, jotka ovat johdannon lisäksi: ennen lähtöä, Japanissa ja kotiinpaluu. Jakamalla työni näihin osa-alueisiin pyrin ensisijaisesti helpottamaan tiedonhakua.

Avainsanat: vaihto-opiskelu, Japani, Chiban yliopisto, ennen lähtöä, Japanissa, kotiinpaluu

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Food and Agriculture

Degree programme: Forestry

Specialisation: Forestry

Author/s: Heidi Matikainen

Title of thesis: Advices for students who are travelling to Japan

Supervisor(s): Hannu Lassila and Pirkko Kivinen

Year: 2014 Number of pages: 46 Number of appendices: 0

Purpose of this thesis is to give advices and instructions for the coming exchange period. The subject of my thesis is Advices for students who are travelling to Japan because my purpose is to give advice how to travel easier instead of what the traveller should or should not do. My purpose is also to increase the interest of Japan. First subject on my thesis is how the collaboration between Chiba University and Seinäjoki University of Applied Sciences has begun and after this is the purpose of my thesis. After this I will continue to those subjects which are related to my journey like for example language certificate, vaccinations, insurance and visa.

The base of my thesis is my own experience from Japan where I have travelled more than once. My last experience is yearlong studying period at the Chiba University. There is many kind of guide books of traveling to different countries and there is also many guidelines about Japan where those who want more information can find the knowledge they need. In this thesis I will write mainly about those parts of my staying in Japan which caused me the hardest times before my exchange period, on my stay at Japan and after it. This is the main reason why I will focus only to three main subjects in my thesis which are beside the introduction before going, at Japan and Return to Home. By dividing my thesis clearly to these main subjects it will make it easy for those who seek the information to find it.

Keywords: exchange period, Japan, Chiba University, before going, at Japan, return to Home

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ.....	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO	9
2 YHTEISTYÖ SEAMKIN SEKÄ CHIBAN YLIOPISTON VÄLILLÄ.	10
3 TYÖN TAVOITTEET	12
4 ENNEN LÄHTÖÄ	13
4.1 Yhteys yliopistoon.....	14
4.2 Kielitodistus.....	14
4.2.1 TOEFL.....	14
4.2.2 IELTS.....	15
4.2.3 JLPT.....	15
4.3 Rokotteet	17
4.4 Henkilökohtaiset lääkkeet	18
4.5 Asuminen Japanissa.....	19
4.6 Vakuutus.....	21

4.7	Viisumi	22
4.8	Oma kokemus viisumista	22
4.9	Lentoliput	23
4.9.1	Japan Rail Pass	24
4.9.2	Matkalle mukaan	25
4.9.3	Vaatetus	26
5	JAPANISSA	27
5.1	Kulttuuri ja kulttuurishokki	28
5.1.1	Konbini	29
5.1.2	Kengät.....	30
5.1.3	Onsen.....	31
5.1.4	Izakaya.....	32
5.2	Sopeutuminen.....	33
5.3	Opiskelu.....	34
5.3.1	Ihmissuhteet.....	37
5.3.2	Kohteliaat muodot	38
5.4	Matkustaminen Japanissa	39
6	KOTIINPALUU	43
	LÄHTEET	45

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Chiban yliopiston esittelyvideo	13
Kuva 2. Asuntolan huone	19
Kuva 3. Suihku	20
Kuva 4. Vessa	20
Kuva 5. Japan Rail Pass (etusivu)	24
Kuva 6. Japan Rail Pass (takasivu)	24
Kuva 7. Adapteri	26
Kuva 8. Suica	27
Kuva 9. Konbinin pohjapiirustus	29
Kuva 10. Konbini ulkoa kuvattuna	30
Kuva 11. Genkan	31
Kuva 12. Izakaya	32
Kuva 13. Näyteikkuna	33
Kuva 14. Chiban yliopisto, Nishi-Chiban kampus	35
Kuva 15. CIRE	35
Kuva 16. Kampus	36
Kuva 17. Sensoji, Asakusa	40
Kuva 18. Tokyo Tower, Tokio	40
Kuva 19. Inariyama, Kioto	41
Kuva 20. Universal Studios, Osaka	41
Kuva 21. The Fuji Subaru Line 5th Station, Mt. Fuji	42
Kuva 22. Lento kotiin	43

Käytetyt termit ja lyhenteet

Genkan	Eteinen
Getabako	Eteisessä sijaitseva kenkäkaappi, johon japanilaiset laittavat ulkokenkäänsä siirtyessään sisätiloihin.
Hiragana	Japanilainen tavumerkistö
Izakaya	Japanilainen pubityylinen ravintola
Japan Rail Pass	Matkustusasiakirja
Kanji	Japanilainen, kiinasta peräisin oleva sanamerkistö, jota käytetään japaninkielessä merkkiyhdistelminä
Katakana	Japanilainen tavumerkistö
Keigo	Kohtelias puhemuoto, joka voidaan jakaa eri tyyliihin, kuten sonkeigo (kunnioittava puhetyyli), kenjōgo (nöyrä puhetyyli) ja teineigo (kohtelias puhetyyli, jota käytetään näistä kolmesta tyylistä useimmiten).
Konbini	Lähikauppa. Alkuperältään sana tulee englanninkielestä ja tarkoittaa Convenience Store
Onsen	Japanilainen kylpylä
PASMO ja Suica	Matkustuskortti paikallisliikenteeseen.
Senpai-kōhai	Vanhempi-nuorempi kanssaopiskelija
Tatami	Perinteisesti riisin oljista valmistettu japanilainen lattiapäällyste.
Yakuza	Japanilainen järjestäytynyt rikollisuus, joka yleisemmin tunnetaan Japanin mafiana.

Yukata

Puuvillakankainen kylpytakki, jota japanilaiset käyttävät kylpylöiden lisäksi kotonaan kotiasuna sekä erilaisissa kesätapahtumissa.

1 JOHDANTO

Matkustettaessa uuteen maahan pidemmäksi aikaa on hoidettavia asioita paljon. Tässä opinnäytetyössä pyrin, omaa kokemustani hyödyntäen, kirjoittamaan muutamista niistä asioista, joista matkalla voisi olla hyötyä. Opinnäytetyöni koostuu kolmesta pääotsikosta, jotka parhaiten kuvaavat matkaani. Otsikoita ovat Ennen lähtöä, Japanissa sekä Kotiinpaluu, ja jokainen näistä sisältää tarkempia matkanteekoon liittyviä aihealueita. Näitä ovat esimerkiksi rokotteet, jotka ennen matkaa olisi aiheellista hankkia, Japanissa-osion Sopeutuminen-luvussa puolestaan mainitaan muutamia niistä asioista, joista tietää sopeutuneensa paikalliseen kulttuuriin. Kotiinpaluun otsikon sisältämiä aiheita ovat hankittavien lentolippujen lisäksi erilaisten sopimusten päättäminen.

Opinnäytetyöni sisältää hoidettavien asioiden lisäksi myös omia kokemuksiani, joilla pyrin ilmaisemaan, miten asia luonnistui omalla kohdallani. Ensimmäinen esimerkki kokemuksestani on kohdassa viisumi, jossa kerron, miten sain viisumini hankittua ja mitä siihen vaadittiin. Kokemuksieni lisäksi opinnäytetyössäni on kohta Matkalle mukaan, jossa mainitsen muutamia esineitä ja asioita, joita matkailija voi tulla tarvitsemaan tulevalla matkallaan, kuten esimerkiksi adapteri. Työn tarkoitus on lisätä opiskelijan tietoja matkan eri vaiheista ja vinkata, mitä voi odottaa tulevaisiksi.

2 YHTEISTYÖ SEAMKIN SEKÄ CHIBAN YLIOPISTON VÄLILLÄ

Chiban yliopisto on perustettu vuonna 1949 yhdistämällä useita alueen kansallisia yliopistoja ja kouluja, kuten Chiban lääketieteellisen yliopiston ja Chiban normaali-koulu. Yliopiston moton ”Tähtää aina korkeammalle” tavoitteena on opiskelijoita tukien ja luovuutta ohjaten antaa heille mahdollisuus tehdä kypsiä ja tietoon perustuvia päätöksiä. (Chiban yliopisto 2013.)

Nykyään Chiban yliopisto koostuu neljästä kampuksesta ja yhteensä yhdeksästä tiedekunnasta, yliopistollisesta kirjastosta ja sairaalasta sekä muista opetuksen ja tutkimuksen laitoksista. Yliopiston opiskelijoista yli 11 000 opiskelee yliopistotasolla, yli 2 000 opiskelijaa kymmenessä ylemmän tutkinnon ohjelmassa ja hieman yli 1 000 opiskelijaa yhdeksässä lääketieteen ohjelmassa. Yliopiston neljä kampusta, Nishi-Chiba, Inohana, Matsudo ja Kashiwa-no-ha ovat ihanteellisesti sijoitettu Chiban prefektuurin alueelle, joka on huomioitu sen teollisuudesta, henkisydestä ja kansainvälisistä saavutuksista. (Chiban yliopisto 2013.)

Japanin hallituksen tuella Chiban yliopisto on laajentamassa kansainvälistä toimintaansa. Yliopisto on luomassa uusia yhteistyösuhteita useisiin ulkomaisiin yliopistoihin ja kehittämässä tiiviimpää suhdetta niihin yliopistoihin, joiden kanssa Chiban yliopisto on jo tehnyt yhteistyösopimuksia. Vuonna 1996 Chiban yliopisto käynnisti yhden vuoden apurahaohjelman (J-PAC), jonka tarkoituksena on tarjota kansainvälisille opiskelijoille mahdollisuus suorittaa kursseja englanniksi. Yliopisto on saavuttanut korkean tason osallistumalla kansainvälisiin tutkimusyhteistyöhankkeisiin ja sillä on tällä hetkellä runsaasti kansainvälisiä tutkijoita ja opiskelijoita sen monilla kampuksilla. (Chiban yliopisto 2013.)

Chiban yliopisto ja Seinäjoen ammattikorkeakoulu ovat tehneet yhteistyötä jo vuodesta 1997 alkaen ja allekirjoittaneet yhteistyösopimuksen vuonna 2000. Yhteistyön ansiosta on Chiban yliopiston toimesta avattu vuoden 2010 syksyllä SeAMKin kampukselle kansainvälisen vaihdon keskus (International Exchange Center) ja vuonna 2012 SeAMKin toimisto Chiban yliopistolle. (Yhteistyön synty, 2013.)

Koulujen välisestä yhteistyöstä syntyi idea Global Study Programme – intensiivikurssista. Se on kaksi viikkoa kestävä intensiivikurssi, joka vuorovuosin toteutetaan Japanissa Chiban yliopistossa sekä SeAMKissa. Intensiivikurssien ansiosta kansainvälistyminen edistyy, japaninkielen opiskelu on lisääntynyt ja monialainen yhteistyö opiskelijoiden kesken on kasvanut. (Yhteistyön synty SeAMK 2013.)

3 TYÖN TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on antaa Japaniin lähteville vaihto-opiskelijoille tietoa ja neuvoja matkan valmisteluista, maan kulttuurista sekä opiskelupaikasta. Tämän kaltaisista aiheista on tehty erilaisia julkaisuja, joissa käsitellään muun muassa opiskelijavaihtoon lähtemistä ja maan yleisiä ohjeita. Esimerkkeinä opiskelijavaihtoa auttavista teoksista ovat Liisa Stenbergin (2011) Vuosi Japanissa ja Seinäjoen ammattikorkeakoulun Opas ulkomaan vaihtoon lähtevälle opiskelijalle (2005). Opinnäytetyöni tarkoituksena ei ole käydä kaikkia osa-alueita lävitse, vaan antaa osviittaa tulevasta vaihtokaudesta ja siihen liittyvistä hoidettavista asioista, kuten viisumin hankinnasta, asumisjärjestelyistä, kulttuurishokista, pankkitilin avaamisesta...

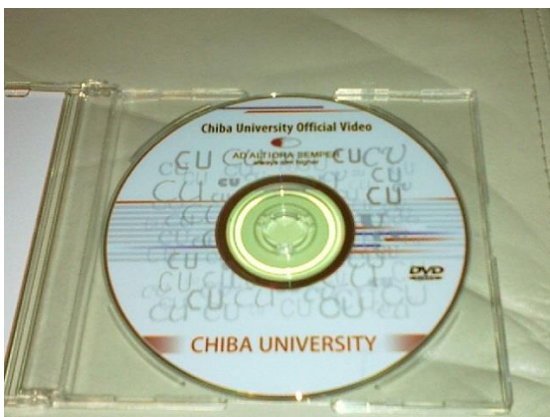
Opinnäytetyöstäni ”Vinkkejä Japaniin matkaavalle opiskelijalle” voi vaihdosta kiinnostunut opiskelija saada hieman lisätietoja tulevasta vaihdostaan ja näin helpottaa vaihdon suunnittelua. Opinnäytetyöstäni käy ilmi, mitä asioita tulisi ottaa huomioon ennen lähtöä Japaniin, Japanissa ja ennen paluuta kotiin. Laajemmin tietoa voi hakea Stenbergin kirjasta, jossa hän kertoo yksityiskohtaisesti itse sekä muiden vaihto-opiskelijoiden avulla tarkemmin elämästä Japanissa. (Stenberg 2011)

Työni tavoitteena on kaikin puolin lisätä mielenkiintoa vaihto-oppilaskautta kohtaan ja saada opiskelijat kiinnostumaan vaihdosta Japanissa, joko lyhytaikaisesti tai pidempäänkin. Tarkoitukseni on lyhyesti kertoa oman kokemuksen perusteella hyödyllisiä tietoja lähtöä varten, ja samalla sanoa, ettei eläminen Japanissa ole kielitaidottomanakaan mahdotonta. Mielenkiintoista kylläkin, mutta ei mahdotonta.

4 ENNEN LÄHTÖÄ

Asioita, joita tulee ja pitää hoitaa ennen vaihtoa on paljon, ja tästä johtuen valmistelu vaihtoa varten on hyvä aloittaa aikaisin. Minua asioiden hoitamisessa auttoi eräänlainen kalenteri, josta näin, mihin mennessä mikäkin asia tulisi hoitaa tai järjestää. Kalenterin tein itse tavalliselle ruutupaperille, jonka jaoin kuukausiin helpottaakseni eri asioiden määräaikojen kirjoittamista. Kalenteriin merkitsin kaikki ne asiat, jotka ennen matkaa tulisi tehdä sekä miten paljon aikaa niiden hoitamiseen tulisi varata ja mihin mennessä ne tulisi tehdä. Esimerkiksi viisumia hankkiessani sain tietää, että sen saatuani on minun matkustettava kolmen kuukauden sisällä, joten kalenteriini merkitsin viisumin hakemisen noin kuukautta ennen matkaa.

Koska järjestelyitä on paljon ja monia erilaisia oppaita on useita, pyrin laittamaan tärkeimmät asiat omaan opinnäytetyöhöni helpottamaan yleiskuvan muodostamista vaihtoa järjestettäessä ja suunniteltaessa. Tästä johtuen olen lähteisiini lisännyt linkin Chiban yliopiston esittelyvideoon, josta on myös kirjastokappale (kuva 1. Chiban yliopiston esittely video), jonka tarkoitus on antaa tietoja yliopistosta, jossa itse opiskelin. Esittelyvideo kertoo japaninkielen lisäksi neljällä muulla kielellä yliopiston neljästä kampuksesta.

Kuva 1. Chiban yliopiston esittelyvideo

4.1 Yhteys yliopistoon

Yhteydellä yliopistoon tarkoitan paikallisten yliopistojen kurssitarjonnan vertaamista omaan yliopistoon tai ammattikorkeakouluun ja sen yliopiston etsimistä, jonka kurssitarjonta sopii omalle alalle parhaiten. Keskustelemalla kurssien hyväksiluvusta omien aineiden opettajien kanssa sekä ottamalla yhteyttä kohdemaan yliopistoon voi parhaiten löytää itselle sopivan yliopiston.

Itse vaihto-ohjelma tulee valita tarkkaan, sillä niiden sisällöt vaihtelevat korkeakouluittain. Yliopiston valintaan vaikuttaa myös yhteistyö kohdemaan kanssa ja se onko omalla korkeakoululla kahdenvälinen opiskelijavaihtosopimus japanilaisen korkeakoulun kanssa. (Suuntana Japani 2013.)

Valitun yliopiston kotisivuilta löytyvät yleensä tarvittavat hakulomakkeet ja niiden täyttöohjeet. Täyttämisen aikana tulisi kuitenkin kysyä neuvoja oman koulutusyksikön kv-ohjaajalta siitä, mitä kursseja olisi hyvä ottaa ja mitä kursseja saisi hyväksiluetuksi. Hakiessani Chiban yliopistoon tuli minun lähettää myös eräänlainen suosituskirje niin kv-ohjaajaltani kuin englanninkielen opettajaltani, jotka kirjeissään ilmaisivat soveltuvuuteni tai soveltumattomuuteni vaihto-ohjelmaan.

4.2 Kielitodistus

Haettaessa japanilaiseen yliopistoon voi yliopistosta riippuen tarvita kielitodistuksen, joka mitataan kansainvälisellä kielitestillä. Yleisemmät testit, jotka mainitaan Seinäjoen ammattikorkeakoulun oppaassa ulkomaan vaihtoon lähtevälle opiskelijalle, ovat englanninkielisiä kielikokeita nimeltään TOEFL ja IELTS.

4.2.1 TOEFL

TOEFL, Test of English as a Foreign Language, on tietokoneella suoritettava, noin kolme ja puoli tuntia kestävä kielikoe. Siinä on neljä osiota: kuullun ymmärtäminen, rakenne, tekstin ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Kielikokeen voi suorittaa Suomessa vain Helsingissä Fulbright Centerissä. (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2005, 20.) Koe arvioi kykyä käyttää ja ymmärtää yliopistotasoista englanninkieltä.

4.2.2 IELTS

IELTS, International English Language Testing System, on kaksi tuntia ja 45 minuuttia kestävä kielikoe, joka koostuu neljästä osiosta: kuullun ymmärtäminen (30 min), akateemisen tekstin luetun ymmärtäminen (60 min), akateeminen kirjoittaminen (2 esseetä: 150 ja 250 sanaa, 60 min) sekä suullisen kielitaidon koe (11–15 min). (Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2005, 20.)

4.2.3 JLPT

Japaninkielen tasokokeen suorittaminen voi joissakin yliopistoissa olla pääsyvaatimuksena englanninkielen kielikokeen sijaan. Japaninkielen tasokokeen (Japanese-Language Proficiency Test) vaiheita on viisi, ja ne koostuvat luetun ja kuullun ymmärtämisestä.

1. Taso N1

Kyky ymmärtää japaninkieltä monissa eri olosuhteissa.

- *Luetun ymmärtäminen*

Henkilö kykenee lukemaan loogisesti monimutkaisia tai abstrakteja kirjoituksia eri aiheista, kuten sanomalehtien pääkirjoituksia ja kritiikkiä sekä ymmärtää niiden rakenteen ja sisällön. Henkilö on kykeneväinen lukemaan syvällisen sisällön kirjallista materiaalia eri aihealueista, kykenee seuraamaan niiden kertomuksia sekä ymmärtää kirjailijan tarkoitukset kokonaisvaltaisesti.

- *Kuullun ymmärtäminen*

Henkilö kykenee ymmärtämään suullisesti esitettyjä materiaaleja, kuten yhtenäisiä keskusteluja, uutisia ja luentoja laajalla valikoimalla, normaalia puhenopeutta käyttäen. Pystyen sekä samalla seuraamaan ideoitaan että ymmärtää niiden sisällön kattavasti. Henkilö ymmärtää myös esitettyjen materiaalien yksityiskohdat, kuten mukana olevien ihmisten välisiä suhteita, loogisen rakenteen sekä keskeiset pääkohdat.

2. Taso N2

Kyky ymmärtää japaninkieltä jossain määrin jokapäiväisissä tilanteissa sekä eri olosuhteissa.

- Luetun ymmärtäminen

Henkilö kykenee lukemaan eri aihealueiden aineistoja, kuten artikkelien, uutisten sekä lehtien kommentteja että yksinkertaista kritiikkiä, ymmärtäen niiden sisällön. Henkilö voi myös lukea yleisten aiheiden aineistoja ja seurata niiden kerrontaa ymmärtäen samalla kirjailijoiden tarkoitukset.

- Kuullun ymmärtäminen

Henkilö kykenee ymmärtämään suullisesti esitettyjä aineita, kuten johdonmukaisia keskusteluja sekä uutisraportteja, lähes tavallisella puhenopeudella puhuttuna jokapäiväisissä tilanteissa sekä eri ympäristöissä, ja kykenee seuraamaan niiden ideoita sekä ymmärtämään niiden sisällön. Henkilö ymmärtää myös mukana olevien ihmisten välisiä suhteita sekä olennaiset kohdat esitetyistä aineistoista.

3. Taso N3

Kyky ymmärtää japaninkieltä jossain määrin jokapäiväisissä tilanteissa.

- Luetun ymmärtäminen

Henkilö on kykeneväinen lukemaan ja ymmärtämään tarkalla sisällöllä kirjoitettuja aineistoja koskien jokapäiväisiä aiheita. Hän kykenee myös tarttumaan yhteenvetotietoihin, kuten sanomalehtien pääotsikoihin. Lisäksi henkilö kykenee lukemaan jokapäiväisten tilanteiden hieman vaikeita kirjoituksia sekä ymmärtää sisällön pääkohdat, mikäli saatavilla on vaihtoehtoisia lauseita auttamassa ymmärtämistä.

- Kuullun ymmärtäminen

Henkilö kykenee kuuntelemaan ja ymmärtämään johdonmukaisia jokapäiväisiä keskusteluja, joita puhutaan lähes normaalilla puhenopeudella, ja kykenee yleisesti seuraamaan sisällön kulkua sekä ymmärtää osallistuneiden henkilöiden keskinäisiä suhteita.

4. Taso N4

Kyky ymmärtää perusjapaninkieltä.

- Luetun ymmärtäminen

Henkilö kykenee lukemaan ja ymmärtämään kappaleita tutuista päivittäisistä aiheista, jotka on kirjoitettu perussanastolla sekä kanjilla.

- Kuullun ymmärtäminen

Henkilö kykenee kuuntelemaan ja ymmärtämään arkielämän keskusteluja, sekä kykenee yleisesti seuraamaan niiden sisältöä, mikäli ne puhutaan hitaasti.

5. Taso N5

Kyky ymmärtää jonkin verran perusjapaninkieltä.

- *Luetun ymmärtäminen*

Henkilö kykenee lukemaan sekä ymmärtämään tyypillisiä ilmauksia että lauseita, jotka on kirjoitettu hiraganalla, katakanalla ja peruskanjilla.

- *Kuullun ymmärtäminen*

Henkilö kykenee kuuntelemaan sekä ymmärtämään säännöllisesti esiintyvistä aiheista jokapäiväisessä elämässä ja luokkahuonetilanteissa. Henkilö kykenee myös poimimaan tarvittavat tiedot hitaasti puhutuista lyhyistä keskusteluista.

(Japaninkielen tasotesti – selitykset 2013.)

4.3 Rokotteet

Rokotteita miettiessä kannattaa olla yhteydessä oman koulun terveydenhoitajaan, joka pystyy tarkistamaan sen alueen rokotusvaatimukset, johon olet matkustamassa. Tarjolla on rokotteita koleraa, japanin aivotulehdusta sekä hepatiitti A ja B:tä vastaan. Japanin aivotulehdus -rokotetta kannattaa harkita, jos tarkoituksena on oleskella tai liikkua pitkään riskialueella. Koleraa esiintyy jonkin verran myös Aasiassa, mutta sen voi parhaiten välttää huolehtimalla käsihygieniastaan. Matkustaessa tulisi myös perusrokotteiden olla kunnossa. Näitä ovat mm. jäykkäkouristus- ja kurkkumätärokokotesuoja sekä polio, joiden suojateho kestää noin 10 vuotta. Tarvittaessa matkustaessasi saatat tarvita perusrokotteiden ohella myös MPR (tuhkarokko-sikotauti-vihurirokko) rokotteen.

4.4 Henkilökohtaiset lääkkeet

Opiskelukauden ajaksi on hyvä ottaa mukaan myös tarpeelliset henkilökohtaiset lääkkeet, sillä vaikka Japanista löytyisikin tarvittava lääke, niin merkki ei välttämättä ole sama kuin kotimaassa ja vaikutus voi olla erilainen. Tarpeellisia lääkkeitä ovat muun muassa kuume-, särky- ja allergialääkkeet. Matkaan kannattaa varata myös lääkkeiden reseptit ja varmistaa ennen lähtöä matkustettavan maan tullimääräykset koskien mahdollista maahantuontia koskevia rajoituksia. Pitempiaikaiselle, yli 3 kuukauden, matkalle Kelan sivulla sanotaan ”Jos tarvitset matkallesi yli kolmen kuukauden reseptilääkkeet, maksa ne apteekissa ensin kokonaan ja hae jälkikäteen korvaus Kelasta.” Yli vuodeksi matkustavaa Kela kehottaa selvittämään kuulumisen Suomen sairausvakuutuksen piiriin matkan aikana. (Lääkkeet mukaan Suomesta 2014.)

Itse varauduin kaikilla mahdollisilla lääkkeillä matkaa varten, tai niin ainakin luulin, kunnes ensimmäinen flunssa iski, ja huomasin unohtaneeni kuumelälääkkeet kätevästi Suomeen. Vastaavanlaisia tuotteita löysin kyllä Japanista, mutta japaninkielen aloittelijana oli etsiminen hieman työlästä ja asian esittäminen myyjille sanakirjankin avulla hankalaa.

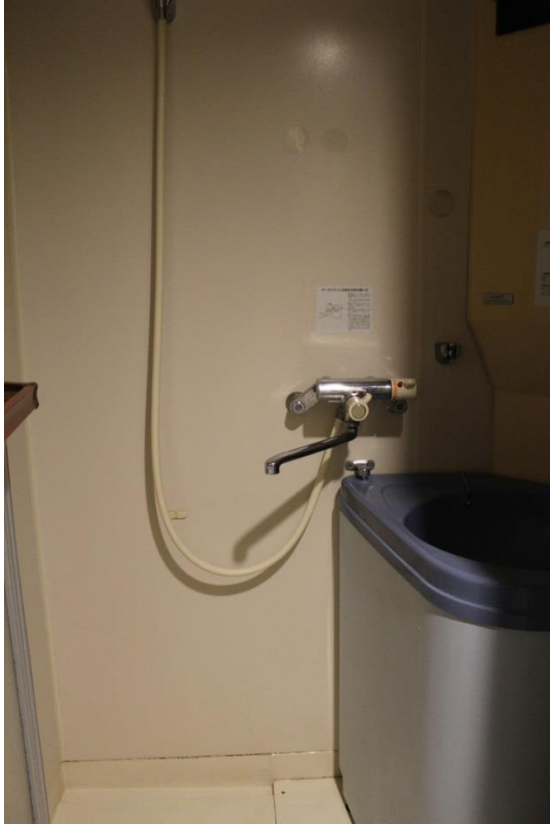
4.5 Asuminen Japanissa

Asuntoa mietittäessä on hyvä olla yhteydessä valitun yliopiston yhteyshenkilöön ja kysyä majoittautumisesta lukukauden-kausien aikana, sillä asunnon hankinta Japanista käsin voi olla hankalaa. Itse opiskelin Chiban yliopistossa Nishi-Chiban kampuksella ja koulu tarjosi asuntolan vaihto-opiskelijoilleen. Asuntolan huoneen hinta oli kohtuullinen ja se sisälsi pienen yksiön (kuva 2. Asuntolan huone), joka sisälsi suihkun ja vessan (kuva 3. Suihku & kuva 4. Vessa). Tämän lisäksi asukkaiden käyttöön kuului myös yhteisen pesutuvan käyttö.

Kuva 2. Asuntolan huone

Muiden yliopistojen ja kampusten käytäntö voi olla erilainen ja siksi yhteyshenkilöltä kannattaakin tarkistaa majoitus tulevan yliopiston kohdalla hyvissä ajoin ennen lähtöä. Asuntoa hankittaessa on hyvä kysyä myös, miten vuokranmaksu hoidetaan. Oman asuntoni maksua varten oli minun hankittava pankkitili, josta asuntola veloitti vuokran automaattisesti vaihtoni ajan.

Kuva 3. Suihku

Kuva 4. Vessa

4.6 Vakuutus

Matkalle lähtiessä erilaiset vakuutukset voivat tulla tarpeeseen, kuten matka- ja matkatavaravakuutukset, jotka kattavat niin sairastumiset kuin onnettomuudet. Vakuutusta hankkiessa kannattaa vertailla eri vakuutusyhtiöiden palveluja ja hintoja selvittääksesi parhaimman tarjouksen tulevalle Japanin matkallesi.

Vakuutusyhtiöillä on erilaisia vakuutuksia ja tulevan matkasi pituus voi karsia vaihtoehtoja pois. Esimerkiksi LähiTapiolalla on tarjottavanaan määräaikainen matkavakuutus, joka on suunniteltu harvemmin matkaaville. Tarkemmin tietoja lukiessani huomasin, että matkavakuutus on voimassa Suomesta alkavilla matkoilla, mutta matka voi kestää enintään kolme kuukautta. (Määräaikainen matkavakuutus 2014.) Tällä tavoin tutkimalla erilaisia vakuutuksia ja niiden enimmäiskestoja voi rajata hakuja. Tämän jälkeen on hyvä käydä valitsemassaan vakuutusyhtiössä keskustelemassa tulevasta matkasta ja tiedustella vakuutusmyyjältä, millainen vakuutus voisi olla juuri sopiva.

Vaihtoni aikana ei tullut tilannetta, jossa vakuutusta olisin tarvinnut ja oman vakuutukseni lisäksi sain myös Chiban yliopistolta opiskelijavakuutuksen. Ensimmäisen kerran Japaniin matkatessani neuvoi vakuutusyhtiö, että tapaturman sattuessa maksaisin kaikki kulut itse ja Suomeen saavuttuani hakisin korvauksia vakuutusyhtiöltä. Tästä johtuen matkaan lähtiessäni kysyn vakuutusyhtiöltä varmuuden vuoksi, miten tapaturman osuessa kohdalle tulisi toimia.

4.7 Viisumi

Viisumia hakiessa täytyy selvittää, mitä papereita tai tietoja tulee olla hankittuna ennen matkaa Helsingissä sijaitsevaan Japanin suurlähetystöön. Yksi tärkeimmistä papereista viisumia hakiessani oli Certificate of Eligibility (COE), jonka sain kouluni kautta. Lähtöni Japaniin oli suunniteltu syyskuussa ja tämän COE hakemuksen olin lähettänyt jo kesäkuussa Japaniin. Aikaisemminkin tämän olisi voinut hoidtaa, mutta ei yhtään myöhemmin. Tämä COE hakemus nimittäin lähti Japaniin ja hyväksynnän jälkeen sertifikaatti lähetettiin takaisin Suomeen omalle kv-koordinaattorilleni, joka puolestaan lähetti sen minulle. Vasta COE:n saapumisen jälkeen minun kannatti olla yhteydessä suurlähetystöön. (Japanin Suomen-suurlähetystö 2014.)

Suurlähetystöön kannattaa soittaa ja varmistaa oma vierailu ja varmistaa, mitä kaikkea pitää olla mukana. Viisumia hakiessa pitää mukana olla muun muassa valokuva itsestäsi, ja soittaessani sinne he kertoivat, että kunnollista valokuvauspaikkaa ei ihan läheltä löytyisi. Japanin Suurlähetystöä koskevia Internet-sivuja löytyy ja itse käytin tiedonhaussa japaniin.fi sivustoa, josta löysin paikan osoitteen sekä puhelinnumeron. (Japaniin.fi 2014.)

4.8 Oma kokemus viisumista

Saatuani Certificate of Eligibilityyn soitin suurlähetystöön ja kysyin, milloin minun kannattaisi tulla hakemaan viisumia. Virkailija kertoi, että ajallisesti aamulla käynti olisi kaikista parhain, sillä silloin olisi mahdollista saada viisumi saman päivän aikana, mutta mikäli tulisin kello 14.00 jälkeen niin viisumin saisin mitä todennäköisimmin vasta seuraavana päivänä. Tämä oli asia jonka huomioin hyvin, sillä matkaa kotoa Helsinkiin ja takaisin oli sen verran, että kahta edestakaista matkaa ei kannattaisi tehdä.

Saavuttuani Helsinkiin etsin oikean talon ja astuin sisään. Hieman jouduin aulasta kysymään reittiä oikeaan paikkaan, sillä hermostuneena en huomannut kylttejä, jotka selvästi olisivat ohjanneet minut oikeaan kerrokseen. Päästyäni oikealle ovelle tuli vastaan vartija, joka kysyi asiaani, ja selitettyäni miksi olin tullut, pääsin viisumiani käsittelevän henkilön puheille.

Suurlähetystön sivuilta olin etukäteen tulostanut ja täyttänyt viisumihakemukseni, jonka vain ojensin virkailijalle passini ja irrallisen valokuvani kera. Tämän jälkeen virkailija pyysi minua istumaan odotustilaan, josta hän sitten kutsuisi minut hakemaan valmista viisumia. Alle tunnin kuluttua saapumisestani sain valmiin viisumini, hyvän matkan toivotuksen sekä neuvon, että lennolle kannattaa hankkia japanilaisen yhteyshenkilön tiedot mukaan. Tämä sen takia, että jos jotain epäselvyyksiä tulisi matkaan mukaan, niin yhteyshenkilöltä voitaisiin tarkistaa matkan tarkoitus.

4.9 Lentoliput

Lentolippuja hankittaessa on hyvä tarkastella lentojen hintoja eri lentoyhtiöiden välillä hyvissä ajoin ennen matkaa. Eri lentoyhtiöiden lisäksi on hyvä myös huomioida lennon tyyppi sekä varaus. Tyypillä tarkoitan sitä, onko lento esimerkiksi suora vai välilaskun kanssa, ja varauksella sitä, onko vuodeksi matkaavan mahdollista ostaa meno-paluu -lippu niin, että paluulippu on voimassa vuoden kuluttua, mikäli opiskelija ei aio palata Suomeen ennen opintojen päättymistä. Matkaa varatessa kannattaakin miettiä, haluaako vaihtokauden aikana käydä Suomessa vierailulla vai onko seuraava lento kotiin vasta vaihdon jälkeen.

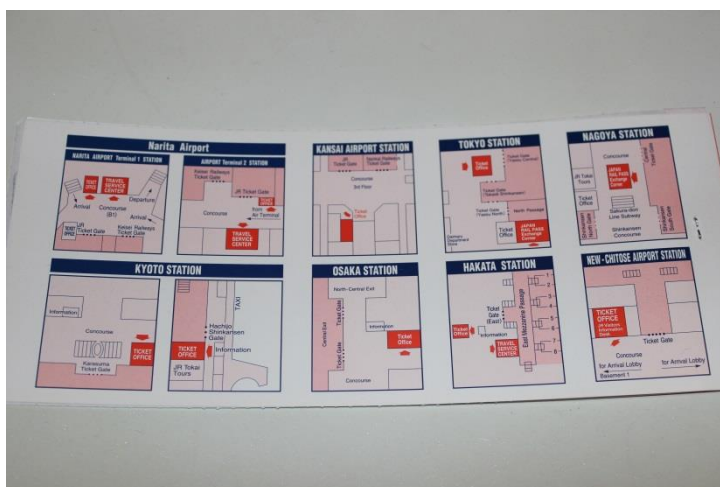
Omalla kohdallani en vaihtoni aikana käynyt Suomessa ja lähempänä vaihtoni loppumista sain miettiä, minkälaisella lentolipulla palaisin takaisin Suomeen. Lipukseni muodostui meno-paluu -lippu, sillä se tuli paljon halvemmaksi kuin yhden-suuntaisen lipun ostaminen. Mikäli olisin käynyt vaihtoni aikana Suomessa, olisin pystynyt hyödyntämään lentolippuni kokonaan, kun nyt Suomeen palatessani käytin meno-paluu -lipusta vain menomatkan. Tämä on yksi syy, miksi kehotan tulevia vaihto-opiskelijoita tarkastamaan lentotietoja eri yhtiöiden välillä, jotta vaihto sujuisi entistä joustavammin.

4.9.1 Japan Rail Pass

Monet Japaniin matkaavat hankkivat itselleen Japan Rail Passin (kuva 5. Japan Rail Pass (etusivu)) ja (kuva 6. Japan Rail Pass (takasivu)), sillä se helpottaa matkaamista ja vain muutamalla luotijunamatkalla se maksaa itsensä takaisin. Ennen lähtöä Japaniin mietin kyseisen passin hankkimista, mutta huomasin, että opiskelijaviisumilla matkaavat eivät kyseistä passia voi saada, sillä se on tarkoitettu pääosin vain turistiviisumilla saapuville henkilöille, jotka viipyvät maassa alle 90 päivää. (Japan Rail Pass Eligibility 2014.) Japan Rail Pass:n ostajan on hankittava ja maksettava passi Suomessa, ja kuittia vastaan voi kyseisen passin saada Japaniin saavuttuaan muun muassa passin takasivulla mainituista paikoista.

Kuva 5. Japan Rail Pass (etusivu)

Kuva 6. Japan Rail Pass (takasivu)

4.9.2 Matkalle mukaan

Mukaan pakattavia tavaroita on varmasti paljon ja tilaa sitäkin vähemmän, mutta oman kokemuksen pohjalta tilaa kannattaa säästää muun muassa pienille lahjoille ja tultiaisille, joita voi sitten vaihdon aikana antaa uusille ystäville tai vaihdon jälkeen opettajalle kiitoksena kuluneesta vuodesta. Hyviä lahjoja Japaniin menevälle ovat esimerkiksi kaikki Marimekko- ja Muumi-tuotteet sekä erilaiset makeiset.

Lahjoja jakaessa on hyvä miettiä, kenelle ja millaisen lahjan on antamassa sekä minkälaista lahjaa ei katsota hyvällä, sillä lahjoilla voi japanilaisessa kulttuurissa olla hyvinkin erilainen merkitys kuin meillä Suomessa. Esimerkiksi näitä ei-suositeltavia lahjoja, ovat erilaiset teräaseet kuten sakset, jotka tarkoittavat suhteen katkaisemista, ja puukon saanut voi ymmärtää sen kehotuksena tehdä itse-murha. Mikäli suunnitelmissa on antaa oman koulun logolla varustettu tuote, esimerkiksi solmio, on hyvä, jos itse logo ei peitä koko solmiota vaan on pieni. (SunGlobe 2014.)

Muita matkalla tarvittavia asioita, jotka itse koin tarpeellisiksi, olivat villasukat sekä adapteri (kuva 7). Opiskelija-asuntola, jossa asuin, ei ole yhtä eristetty kuin suomalaiset talot ja rakennukset, ja talven tullen olin erittäin hyvilläni mukaan tulleista villasukista. Adapteria puolestaan tarvitsee, mikäli aikoo käyttää asunnossa omia sähkölaitteitaan, kuten tietokonetta tai hiustenkuivaajaa. Mikäli adapteri jää ostamatta kotimaasta, niin sen voi ostaa Japanistakin. Itse ostin muutaman adapterin AEON nimisestä ostoskeskuksesta kohtuullisella hinnalla. Mikäli omassa koulusasi on japanilaisia vaihto-opiskelijoita, niin heiltä kannattaa kysyä tarkemmin, millaiset Suomalaiset tuotteet ovat esimerkiksi heidän suosiossaan lahjoja ja tultaisia mietittäessä.

Kuva 7. Adapteri

4.9.3 Vaatetus

Japaniin lähtiessä on hyvä tutustua myös paikallisiin sääolosuhteisiin ja miettiä, mitä tulee tarvitsemaan ja mikä kannattaa jättää kotiin. Itse vietin vaihtovuoteni Chibassa, Tokion lähetyvillä, ja talvella nahkatakki, kaulahuivi, hattu ja hanskat olivat aivan riittävät. Kesällä päälle ei shortsien ja t-paidan lisäksi muuta tarvitse, sillä lämpöä ja ilmankosteutta riittää.

5 JAPANISSA

Passintarkastuksen kiemuroiden ja laukkujen hakemisen jälkeen on usein vuorossa matka kohti tulevaa asuntoa. Omalla kohdallani määränpää oli ennestään tuttu, joten turhaa stressiä ei matkasta tullut. Mikäli määränpää olisi ollut tuntematon, niin tutustuminen matkareittiin etukäteen yhteyshenkilön avulla olisi ollut yksi vaihtoehtoistani päästä perille. Parhain vaihtoehto vaihtoon lähteville on kysyä yhteyshenkilöltä, olisiko mahdollista, että yliopistolta olisi joku vastassa lentokentällä ja ohjaamassa uuteen kotiin.

Toinen matkustamista helpottava asia on jonkinlaisen matkustuskortin hankkiminen, jolloin liikkuminen esimerkiksi linja-autoilla ja junilla helpottuvat. Näitä matkustuskortteja ovat esimerkiksi PASMO sekä Suica (kuva 8), ja nämä voidaan hankkia rautatieyhtiöiden asemilta sekä ladata niissä sijaitsevissa automaateissa. Matkustuskortti, kuten Suica, toimii myös maksuvälineenä asemien automaateissa sekä joissakin kaupoissa.

Kuva 8. Suica

5.1 Kulttuuri ja kulttuurishokki

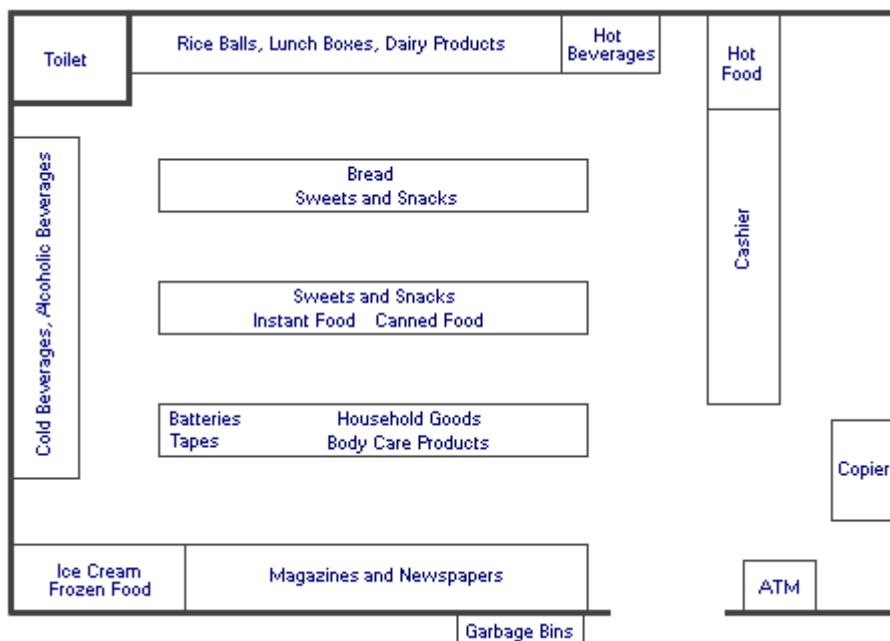
Ulkomailla kävijä tietää, miten uuden kielen lisäksi matkailija voi uudessa maassa törmätä vaikeuksiin ymmärtämisen saralla. Näitä vaikeuksia ovat esimerkiksi ele-kieli, sopivuussäännöt, tapakulttuuri, etiketti, uskonto tai moraalit. Tämä johtuu useimmiten siitä, että emme tiedä miten uudet asiat tulisi tehdä tai miten niihin tulisi suhtautua. Erilaisten matkojen lisäksi on myös erilaisia matkailijoita, joista jotkut ovat vain lomamatkalla, tällöin puhutaan *pintatasosta*. Pintatasolla matkailija opettelee pikkutiedot vieraasta kulttuurista, jotta välttäisi suurimmat virheet. Toinen taso, eli *kulttuurin mieli*, koskettaa hieman pidempiaikaista matkailijaa, kuten vaihto-opiskelijaa tai ulkomailla työskentelevää. Tällä tasolla on matkailijan tarkasteltava kulttuurin sääntöjen mieltä ja siirryttävä rakenteiden opetteluun. Kolmas taso, *kulttuurin syvä taso*, avautuu sen sijaan vasta maassa pidempään asuneelle ja kulttuuriin todella perehtyneelle. Kyseessä on taso, jota emme välttämättä tunnista omassa kulttuurissamme, sillä sitä tarkastelevat useimmiten tiedemiehet ja filosofit. (Salminen & Poutanen 1996, 97–99.)

Kulttuurishokki, jolla tarkoitetaan ”stressi- ja jännitystilaa, jonka aiheuttaa tuttujen merkkien ja merkitysten kadottaminen sosiaalisessa kanssakäymisessä, tästä johtuva tasapainon järkkäminen ja ärsyttävät tuntemukset yhdessä fyysisten ja ympäristöerojen kanssa toimittaessa vieraassa kulttuurissa”, ilmenee kaikilla uuteen kulttuuriin matkaavilla eri tavoin, riippuen kerätyn ja sisäistetyn tiedon määrästä. (Salminen ym. 1996, 115.) Tästä johtuen osa matkailijoista sopeutuu nopeasti ja näin välttää pahimman shokin. Kulttuurishokin ohella aion mainita muutamia niistä asioista, jotka matkustaessani Japaniin pääsivät yllättämään.

5.1.1 Konbini

Japanissa erilaisia kauppoja on useita ja ostoksille mentäessä on hyvä tietää, mihin niistä menisi, jotta saisi tarvitsemansa tuotteet. Suurempia ruokakauppoja, joista saa kaikki kotitalous- ja ruokatarvikkeet, olivat oman asuntolani läheisyydessä AEON sekä Maruetsu. Mikäli kauppareissulla jää maito, leipä, viini tai jokin muu ostamatta, ovat pienet lähikaupat, eli konbinit, erittäin käteviä. Verratessani japanilaista lähikauppaa suomalaiseen huomasi, kuinka koon lisäksi (kuva 9. Konbinin pohjapiirustus) erilaisuutta ilmeni niin kaupan palveluissa kuin ulkonäössä (kuva 10. Konbini ulkoa kuvattuna). Konbinit ovat mielestäni hieman R-kioskejamme suurempia ja monipuolisempia.

Japanissa on yli 40 000 konbiniä, jotka kehittävät jatkuvasti uusia tuotteita sekä palveluja asiakkailleen. Suurin osa konbineista on auki viikon jokaisena päivänä kellon ympäri. (Convenience Store 2014.) Eniten itseäni kiehtoi kauppojen kätevyys ja monipuolisuus. Konbineissa on tuotteita laidasta laitaan ja monet arkipäivän tehtävistä on mahdollista hoitaa samalla asiointikerralla, kuten esimerkiksi varata ja ostaa lippu erilaisin tapahtumiin, maksaa lasku, nostaa käteistä sekä käyttää kopiokonetta tai faksia.

Kuva 9. Konbinin pohjapiirustus
(Convenience Store 2014.)

Kuva 10. Konbini ulkoa kuvattuna
(Convenience Store 2014.)

5.1.2 Kengät

Japanilaiseen taloon astuessa on vieraan hyvä tietää muutama perusasia, kuten kenkien sijainti. Ulkokengät jätetään eteisen kenkätelineeseen (getabako) ja jalkaan laitetaan sisätohvelit, jotka useimmiten on laitettu vieraita varten valmiiksi esille (kuva 11. Genkan). Kengät jätetään eteiseen, jotta muu osa talosta säilyisi siistinä, sillä japanilaiset eivät halua heidän kotinsa lattiaa liattavan esimerkiksi hiekalla tai tomulla. Tatamia lukuun ottamatta sisätohveleita käytetään kaikkialla paitsi vessaan mentäessä, jossa vieraan on vaihdettava sisätohvelinsa vessatohveleihin. Vaateostoksillakin, mikäli pukukoppiin on asiaa, voi joissakin kaupoissa joutua riisumaan kenkensä.

Kuva 11. Genkan
(Dominic Wehner 2014.)

5.1.3 Onsen

Japanilainen kylpylä on kylminä päivinä erinomainen tapa viettää aikaa rentoutuen joko yksin tai ystävien kanssa. Kylpylöissä on useimmiten samankaltaiset tavat kuin meillä Suomessa saunaan mentäessä, joten suomalaisten on helppo sopeutua japanilaisten kylpyläkulttuuriin. Useimmissa onseneissa, joissa olen käynyt, on mahdollisuus pientä lisämaksua vastaan vuokrata yukata ja poistua kylpylän puolelta esimerkiksi samassa rakennuksessa sijaitsevaan ravintolaan tai myymälään. Ainoa asia, joka saattaa kylpyläkulttuurissa yllättää on se, että useimmat onsenit eivät huoli asiakkaisiin tatuoinnin omaavia henkilöitä, sillä tatuoinnit mielletään Japanissa yakuzaan.

5.1.4 Izakaya

Monesti illanviettoon lähtiessä suuntana oli *izakaya*, japanilainen pubityylinen ravintola, johon suuremmallakin porukalla saattoi hyvin mennä. Tarjolla *izakayassa* on monenlaisia ruokia ja juomia, mutta yleisin syy ravintolassa käymiseen oli halu tutustua uusiin ihmisiin sekä rentoutua. Muutamassa tunnissa pöytään kertyy useita ruoka-annoksia sekä juomia (kuva 12. Izakaya). Illan päätteeksi lasku jaetaan kaikkien kesken ja loppusummaksi yhdelle henkilölle tulee noin 20–30€ ravintolasta riippuen. Päivisin ruokapaikkaa etsiessä päätöksentekoa helpottivat ravintoloiden näyteikkunat, joista löytyivät muun muassa erilaisten ruokien ja juomien hinnat sekä tarjonnan monipuolisuus mallikappaleiden muodossa (kuva 13. Näyteikkuna).

Kuva 12. Izakaya

Kuva 13. Näyteikkuna

5.2 Sopeutuminen

”Sopeutuminen on kykyä ottaa vastaan uutta informaatiota ympäristöstä ja antaa sen muodostua osaksi omaa maailmankuvaa.” (Alho, Lehtonen, Raunio & Virtanen 1996, 90.) Tämän lisäksi sopeutuminen uuteen kulttuuriin voidaan kuvata eri vaiheiden avulla, kuten Ihastus, jossa uusi kulttuuri tuntuu ihanalta, kiinnostavalta sekä hyvin myönteiseltä. Tätä seuraa yleisemmin kriisi, jonka aikana turhautuminen uusiin asioihin on tavallista ja monet asiat koetaan ärsyttäväksi. Sopeutumisvaiheessa on vieraan kulttuurin erilaisuus hyväksytty, eikä kaikkea nähdä enää niin mustavalkoisena. Takaisin normaaliin – vaiheessa puolestaan on matkaja hyväksynyt itsensä osaksi uutta kulttuuria ja on vieraassa ympäristössään kuin kotonaan. Viides vaihe on kotiinpaluu, jossa matkaja joutuu sopeutumaan jo tuntemaansa ympäristöön ja kulttuuriin, ja joskus tämä vaihe koetaan kaikkein voimakkaitten. (Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin 2014.)

Omalla kohdallani huomasin sopeutumisen pienistä asioista, kuten esimerkiksi puhelimen hankinnasta, jonka avulla yhteydenpito niin paikallisiin kuin muihin vaihto-opiskelijoihin helpottui huomattavasti, sekä julkisen liikenteen hallinnasta, jolla tarkoitan tottumista muun muassa junien täsmällisyyteen ja yksinkertaiseen käyttöön. Sopeutumisen huomasin myös siitä, miten päivän tai viikon asioinnit kykenin hoitamaan sujuvasti paikasta tai tilanteesta huolimatta japaninkieltä käyttäen.

5.3 Opiskelu

Opiskelu Japanissa oli verrattaessa omaan kouluuni hieman erilaista, sillä opiskeluympäristön vaihtumisen lisäksi vaihtui myös opetuskieli. Kuvissa 12.-14. kuvaan kampuksen yhtä sisäänkäyntiä (kuva 14. Chiban yliopisto, Nishi-Chiban kampus), rakennusta, jossa opiskelin melkein kaikki kurssini (kuva 15. CIRE), sekä kampuksen maisemaa (kuva 16. Kampus). Aloittaessani lukuvuoteni Chiban yliopistossa aloitin myös ensimmäiset japaninkielen tuntini, jossa oppikirjana toimi Genki -niminen kirja, jonka avulla japaninkielen opinnot oli helppo aloittaa. Tästä johtuen en kurssivalintoja tehdessäni voinut osallistua pelkästään japaninkielellä opetettaviin kursseihin, vaan oli minun valittava joko englanninkielisiä tai kaksikielisiä kursseja. Kaksikielisellä kurssilla opettaja useimmiten kertoi samat asiat niin japaniksi kuin englanniksi ja muutaman kerran ongelmia ilmeni kielimuurin takia.

Kuva 14. Chiban yliopisto, Nishi-Chiban kampus

Kuva 15. CIRE

Kuva 16. Kampus

Muutaman kerran olivat japaninkielentunnit hieman vaativia, sillä uusia kirjainmerkkejä piti opetella niin hiraganan kuin katakanan muodossa, ja näiden japaninkieleessä käytettyjen tavumerkkien ohella oli myös kanjien opiskelua. Kanjit, eli japanilaiset, Kiinasta peräisin olevat sanamerkit, joita Japanissa käytetään merkkiyhdistelminä, tuli opeteltavaksi aina uusia ja uusia. Kanjitunnit omalla kohdallani etenivät niin, että opettaja näytti mallin, miten jokainen viiva muodostetaan ja mitä kanji joko itsekseen tai merkkien viereen laitettuna tarkoitti. Tämän jälkeen oli vuorossa harjoittelua, joka sisälsi muun muassa omatoimista merkkien kirjoittamista sekä lukemisharjoituksia.

Opiskelun ohella huomasin myös, miten esimerkiksi opettajille puhutaan eri tavoin kuin omassa koulussani ja miten japanin kielen kohteliaisiin muotoihin ja niiden käyttöön on oma kielioppinsa. Esimerkkinä kieliopista olen lisännyt opiskelu - osioon kohdan kohteliaat – muodot, kuten *sonkeigo*, *kenjōgo* ja *teineigo*, joiden tarkoituksena on hieman avata japaninkielen kielioppia.

5.3.1 Ihmissuhteet

Opiskellessani Japanissa huomasin, miten paikallisten opiskelijoiden ihmissuhteet poikkesivat suomalaisesta käytännöstä. Japanilaisessa kulttuurissa ihmissuhteet voidaan luokitella vertikaaliseen sekä horisontaaliseen hierarkiaan, joista vertikaalinen hierarkia sisältää muun muassa ihmissuhteen vanhempien ja heidän lastensa välillä, ja horisontaalinen puolestaan luokka- tai työtoverien väliset suhteet. Tässä osiossa ajattelin mainita japanilaisesta *senpai-kōhai* suhteesta, joka on esimerkki horisontaalisesta hierarkiasta opiskelijoiden välillä. (Davies & Ikeno 2002, 187.)

Senpai termiä käytetään Japanissa, kun puhutaan vanhemmista opiskelijoista ja termi ilmeni ensimmäisen kerran eräässä kiinalaisessa tekstissä, jossa sillä viitattiin ihmisiin, jotka ovat iäkkäämpiä tai heillä on enemmän kokemusta. Japanissa *senpai* sanaa on käytetty, kun viitataan niihin kanssaopiskelijoihin, jotka ovat ylemmällä luokalla tai valmistuneet aikaisemmin samasta koulusta. *Kōhai* on *senpain* vastakohta ja sanan *kōhain kō* tarkoittaa, suurin piirtein, jälkeen tai myöhemmin, ja *hai* puolestaan kaveria. Tästä johtuen nuorempia opiskelijoita tai työtovereita kutsutaan *kōhaiksi* ja heitä pidetään heikompina *senpaihin* nähden heidän vähäisen kokemuksen perusteella. (Davies ym. 2002, 187–188.)

5.3.2 Kohteliaat muodot

Puhuttaessa itseään vanhemmalle tai korkea-arvoisemmalle käytetään puhetyylinä yleisimmin *keigoa*, joka voidaan luokitella kolmeen eri tyyliin. Japanilaiset käyttävät näitä eri muotoja aina tilanteen mukaan. *Sonkeigo:lla* tarkoitetaan kunnioittavaa puhetyyliä, jossa puhuja ilmaisee kunnioitusta puhumalleen henkilölle tai henkilölle, josta puhuu toisen puhujan kanssa. Seuraavana muotona on *kenjōgo*, joka tunnetaan nöyränä puhetylinä, jota puhuessa puhuja alentaa statustaan osoittaen tällä tavalla kunnioitusta puhutulle henkilölle. Tässä muodossa puhuja käyttää itsestään nöyrympää muotoa ilmaisten suurta arvostusta esimerkiksi esimiehelleen tai puhujaa vanhemmalle henkilölle. Viimeisenä muotona on *teineigo*, joka on kohtelias muoto eikä sitä käytetä ainoastaan vanhemmille ihmisille puhuttaessa, vaan myös ympärillä oleville. Tällä osoitetaan kunnioittavaa kohteliaisuutta yleisellä tasolla ja on siksi näistä kolmesta kohteliaasta muodosta yleisin käytetty. (Davies ym. 2002, 189–190.)

Näiden muotojen lisäksi myös henkilöiden sukunimen tai ammatin perään lisätään kunnioittava muoto *sonkeigoa* käytettäessä, ja näitä muotoja ovat muun muassa *-san*, *-sama* ja *-sensei*. *-San* on neutraalein muoto ja tarkoittaa ”Mr.”, ”Ms.”, ”Mrs.”, or ”Miss”. *-Sama* muoto tarkoittaa samaa kuin *-san* muoto, mutta se on muodollisempi sekä kohteliaampi. *-Sensei* muotoa käytetään puhuttaessa ammasteista, kuten opettajista, lääkäreistä tai asianajajista. (Davies ym. 2002, 189–190.)

5.4 Matkustaminen Japanissa

Opintojen ohella tai lomilla matkustaminen on helppoa, sillä liikkuminen Japanissa on turvallista ja vaivatonta. Matkaa ennen on hyvä suunnitella hieman, missä lähtee käymään ja mitä kaikkea voi samalla reissulla nähdä ja kokea. Tähän osioon olen listannut muutamia kuvia, inspiraatioksi, sillä joskus valinnan vaikeus voi yllättää. Kuvien otsikoina toimivat kyseisen paikan nähtävyyden nimi ja kaupunki. Ensimmäisenä mainitsen ehkä yhden tunnetuimmista turistikohdeista, jossa esimerkiksi tuliaisten ostaminen on erittäin helppoa (kuva 17. Sensoji, Asakusa). Tokion alueella liikkuesssa ja Asakusassa vieraillessa voi myös huomata toisen tunnetun kohteen, jossa ehtii hyvin vierailla saman päivän aikana (kuva 18. Tokyo Tower, Tokio).

Tokiosta pidemmälle matkaajaa varten on kuvien joukossa Kioton, Osakan sekä Fujin alueelta otettu kuva. Kuvien tarkoitus on lisätä matkaajan intoa matkustamiseen ja halua omaan kokemukseen. Kiotossa matkatessani löysin alueen, jossa punaisia portteja oli yksi jos toinen (kuva 19. Inariyama, Kioto) ja Osakasta puolestaan paikan, missä elokuvien ja huvipuistojen ystävät voivat hyvin viettää päivän tai toisen (kuva 20. Universal Studios, Osaka). Fujin kuvassa on tarkoitus esitellä tunnelmaa ja hieman ympäristöä, kun lähtee kiipeämään Mt. Fujia. Kuvan pohjana toimii viimeinen pysäkki, johon pääsee autolla tai bussilla ja ostoskeskus, josta voi ostaa viimehetken tarvikkeet (kuva 21. The Fuji Subaru Line 5th Station, Mt. Fuji).

Kuva 17. Sensoji, Asakusa

Kuva 18. Tokyo Tower, Tokio

Kuva 19. Inariyama, Kioto

Kuva 20. Universal Studios, Osaka

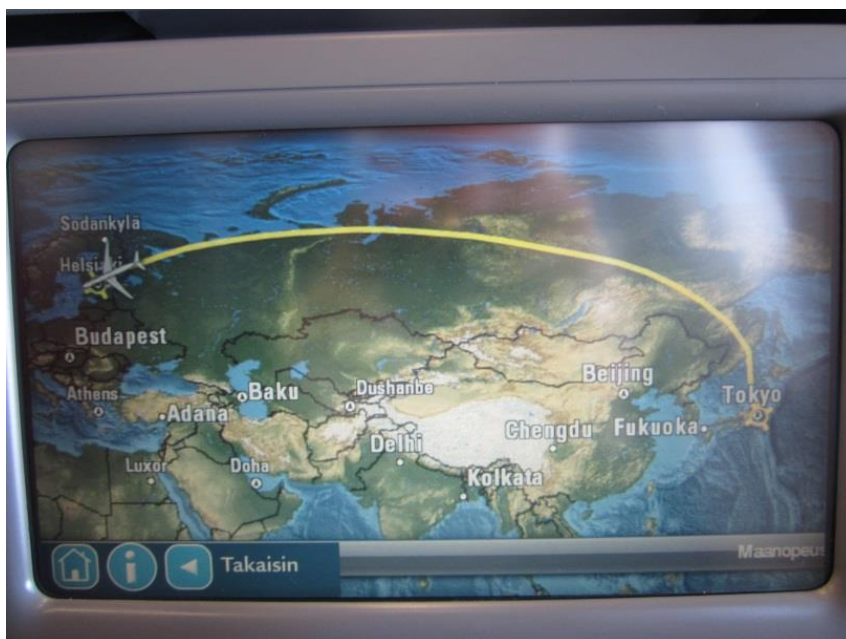

Kuva 21. The Fuji Subaru Line 5th Station, Mt. Fuji

6 KOTIINPALUU

Vaihdon aikana tai viimeistään sen päättyessä on opiskelijan hyvä aloittaa paluuprosessi, jonka aikana hänen tulisi lentojen varaamisen lisäksi myös miettiä, mitä ylimääräisille tavaroilleen tekisi. Tämän lisäksi on vaihdon jälkeen aika purkaa erilaisia sopimuksia kuten pankkitili, puhelin sekä asunto. Paluuprosessi voi viedä aikaa, joten esimerkiksi puhelinsopimuksen irtisanominen on hyvä tehdä ajoissa, sillä omalla kohdallani irtisanominen vei muutaman päivän puhelinyhtiön käytännöistä johtuen.

Ylimääräisistä tavaroista opiskelijan kannattaa miettiä, mitä haluaa mukaansa Suomeen ja mitä ei. Mukaan otettavia tavaroita voi vaihdon aikana kerääntyä paljon, ja tästä johtuen eri postitusmenetelmien vertaaminen kannattaa, sillä Japan Postilla on esimerkiksi useita erilaisia pakettityyppejä, joista muun muassa painotuoteposti on suunniteltu esimerkiksi kirjojen lähettämiseen. (Japan Post 2014.) Jäljelle jääneiden tavaroiden pakkaamista seuraa matka lentokentälle, ja aikaa siihen kannattaa varata riittävästi, jotta yllättävät tekijät eivät aiheuttaisi myöhästymistä lennolta kotiin. Kentälle saavuttaessa aikainen lähtöselvityksen tekeminen säästää turhalta tavaroiden raahaamiselta ja antaa aikaa viimehetken tuliaisostoksille. Tästä alkaakin odotus koneeseen pääsystä ja lennosta kotiin.

Kuva 22. Lento kotiin

Vuosi Japanissa antoi minulle uusia näkökulmia ja opetti katsomaan asioita eri tavalla. Opiskelu vieraalla kielellä oli antoisaa, sillä kielitaidon lisääntymisen myötä kasvoi myös rohkeuteni puhua muulla kuin suomen tai englannin kielellä. Vuoden aikana ehdin myös tutustua uuteen kulttuuriin sekä sen tapoihin ja nyt Suomessa matkatessani olen huomannut, miten oman kulttuurin tavat tuntuvat hieman vierailta, esimerkiksi liukuportaissa. Japanissa liukuportaissa seisotaan vasemmalla puolella kun Suomessa taas oikealla. Kotiin palattuani ja kaupoissa käydessäni olen edelleen huomannut seisovani vasemmalla puolella oikean sijaan. Tästä huomasin, miten vuosi toisessa maassa ja kulttuurissa vaikutti muutenkin kuin kielitaidon lisääntymisenä.

Opiskeluvuoteni Japanissa on ikimuistoisin vuoteni tähän mennessä ja se antoi minulle paljon. Moni on kysynyt minulta palattuani takaisin Suomeen, mitä kaipasin Suomesta ja kaduinko lähtöäni Japaniin. Kerron kaivanneeni ruisleipää sekä asiointin helppoutta esimerkiksi kaupoissa, mutta kuukausien kuluessa asiointi niin kaupassa kuin muuallakin helpottui kielitaidon lisääntyessä ja ruisleipää sain postin välityksellä aina tarpeen tullen. Kaikista vaikeuksista huolimatta en kadu lähtöäni vaan toivoisin toista tai useampaa vuotta Japanissa opiskeluun, sillä ulkomailla opiskellessa oppii myös vapaa-ajalla uuden kulttuurin tapoja ja tutustuu uusiin ihmisiin eripuolilta maailmaa.

LÄHTEET

Alho, O., Lehtonen, J., Raunio, A. & Virtanen, M. 1996. *Ihminen ja kulttuuri: Suomalainen kansainvälistyvässä maailmassa*. 4p. FINTRA –julkaisu nro. 72. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Chiba University 2014. [Verkkosivusto]. Chiba University Official Video. [Viitattu: 21.10.2014]. Saatavana: <http://www.chiba-u.ac.jp/e/video/index.html>

Chiban yliopiston historia 2013. [Verkkosivusto]. Chiba University. [Viitattu: 2.6.2013]. Saatavana: <http://www.chiba-u.ac.jp/e/about/history/index.html>

Convenience Store 2014. [Verkkosivusto]. FamilyMart. [Viitattu: 4.11.2014]. Saatavana: https://www.google.fi/search?q=konbini&biw=1680&bih=890&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=YAxYVI7VGIXEOI3QgegE&ved=0CAcQ_AUoAg#tbn=isch&q=konbini+store+japan&facrc=&imgdii=WYkNAWLSHBMrSM%3A%3BFyqzZr4azdDWhM%3BWYkNAWLSHBMrSM%3A&imgrc=WYkNAWLSHBMrSM%253A%3BvyKymU2-wJiBnM%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.iromegane.com%252Fwp-content%252Fuploads%252F2011%252F02%252Fseven-eleven.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.iromegane.com%252Fjapan%252Fkonbini-stores-in-japan%252F%3B320%3B240

Convenience Store 2014. [Verkkosivusto]. Konbini. [Viitattu: 18.10.2014]. Saatavana: <http://www.japan-guide.com/e/e2071.html>

Davies, R. & Ikeno, O. 2002. *The Japanese mind: understanding contemporary Japanese culture*. Singapore: Tuttle Publishing

Dominic Wehner 2014. [Verkkosivusto]. Genkan. [Viitattu: 20.10.2014]. Saatavana: <http://nisekoprojects.com/the-japanese-genkan/>

Japaniin.fi 2014. [Verkkosivusto]. Passi ja viisumi. [Viitattu: 30.9.2014]. Saatavana: <http://www.japaniin.fi/passi/>

Japaninkielen tasotesti – selitykset 2013. [Verkkosivusto]. Summary of Linguistic Competence Required for Each Level. [Viitattu: 2.6.2013]. Saatavana: <http://www.jlpt.jp/e/about/levelsummary.html>

Japanin Suomen-suurlähetystö 2014. [Verkkosivusto]. Viisumi. [Viitattu: 30.9.2014]. Saatavana: <http://www.fi.emb-japan.go.jp/fi/konsuliasiat.htm>

Japan Post 2014. [Verkkosivusto]. Printed Matter. [Viitattu: 20.10.2014]. Saatavana: http://www.post.japanpost.jp/int/service/printed_matter_en.html

Japan Rail Pass Eligibility 2014. [Verkkosivusto]. Japan Rail Pass. [Viitattu: 13.10.2014]. Saatavana: <http://www.jrpass.com/japan-rail-pass-eligibility>

Lääkkeet mukaan Suomesta 2014. [Verkkosivusto]. Kela. [Viitattu: 25.9.2014]. Saatavana: http://www.kela.fi/laakkeet_laakkeet-ja-matkustaminen

Määräaikainen matkavakuutus 2014. [Verkkosivusto]. LähiTapiola. [Viitattu: 30.9.2014]. Saatavana: <http://public.brandgate.fi/lahitapiola/lahitapiola/fi/tiedostot/120777/>

Salminen, K. & Poutanen, P. 1996. Kulttuurikompassi. Helsinki: Oy Edita Ab.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 2005. Opas ulkomaan vaihtoon lähtevälle opiskelijalle. [Viitattu: 15.10.2014].

Sopeutuminen vieraaseen kulttuuriin 2014. [Verkkosivusto]. EVTEK-ammattikorkeakoulu. [Viitattu: 14.10.2014]. Saatavana: <http://opinto-opas.evtek.fi/4450.html>

Stenberg, L. 2011. Vuosi Japanissa. Opas arkeen ja elämään vieraassa kulttuurissa. Saarijärvi: Oy Finn Lectura Ab.

SunGlobe 2014. [Verkkosivusto]. Liikelahjakulttuuri eri maissa. [Viitattu: 14.10.2014]. Saatavana: <http://www.sunglobe.net/liikelahjakulttuuri-ulkomailla>

Yhteistyön synty SeAMK 2013. [Verkkosivusto]. SePRO: Seinäjoen ammattikorkeakoulun verkkolehti [Viitattu: 2.6.2013]. Saatavana: <http://sepro.seamk.fi/index.php?topic=24&story=440>